

מפגש שבועי אלה אקראית

ר ק א

קורה שאנו מתלבטים בבעיה, וגירוי מקרי, מתחום אחר לגמרי, מעורר בנו רעיון מצוין לפתרון הבעיה. מדוע זה כך? חשיבתנו שבויה לעתים קרובות בדפוסים קבועים, שקשה לנו להשתחרר מהם. הגירוי המקרי מסייע לנו לפרוץ את דפוס החשיבה הרגיל, שבעזרתו לא הצלחנו לפתור את הבעיה, ולהפנות את חשיבתנו לכיוונים חדשים.

למעשה, אין צורך לחכות עד שניתקל במקרה בגירוי שיוביל אותנו אל הפתרון. אפשר ליצור את הגירוי באופן מכוון, בעזרת השיטה שנציג במפגש זה: שיטת המלה האקראית. בשיטה זו, הגירוי הוא מלה כלשהי, שאנו מעלים באופן אקראי מתוך מאגר של מלים. איננו יכולים לבחור מלה זו היות שבתהליך הבחירה נחפש (במודע או שלא במודע) מלה שתתקשר עם הרעיונות שכבר יש לנו. אף שהחיבור בין המלה האקראית לבין הבעיה שעומדת בפנינו נראה בתחילה מלאכותי, בדיעבד אנו עשויים לגלות שזהו הנושא שהוביל לפריצת הדרך בפתרון הבעיה.

במפגש נתנסה בשימוש בשיטת המלה האקראית בעירור רעיונות לציורים, לסיפורים, לשיפור חפצים ולפתרון בעיות. כמו כן, בחרנו להשתמש בפעילויות רק במלים המייצגות חפצים, כדי להקל על תרגול השיטה.

א ש ר ו ת

הילדים יכירו את שיטת המלה האקראית לשיפור מוצר ופתרון בעיה, ויתרגלו אותה.

פ ע י ל ו ת

פ צ י ל ו ת ו מ מ ש י כ י מ א ת ה ק ו
(פצילות אישית)

מחלקים לילדים דפים ובהם התחלה של ציור, אותו הם מתבקשים להשלים (דף פעילות, ראו נספח בעמ' 74, דוגמאות לציורי ילדים, ראו נספח בעמ' 72).

תכנון וארגון

את הציורים האלה נשמור, ובהמשך המפגש ישתמשו הילדים בשיטת המלה האקראית כדי לצייר ציורים נוספים על-פי אותן התחלות.

פצילות 2 מלים אקראיות (הצגת השיטה במליאה)

- א. מציגים בפני הילדים חפץ שרוצים לשפר. לדוגמא: מברשת שיניים.
- ב. מציבים במרכז הכיתה סל ובו כרטיסים רבים. על כל כרטיס רשום שם של חפץ. אחד הילדים שולף כרטיס, והמלה הרשומה בו היא המלה האקראית שתנחה את הפעילות.
- ג. הילדים מתבקשים למנות תכונות שמאפיינות את החפץ ששמו מופיע בכרטיס, והמדריך רושם את הצעותיהם על הלוח.
- ד. מצרפים אחת התכונות לחפץ שמשפרים (כזכור, בדוגמא שלנו, מברשת השיניים), ובודקים האם ניתן לפתח מוצר משופר מהצירוף החדש שקיבלנו.
- ה. חוזרים על התהליך עם תכונות נוספות.

תכנון וארגון

במהלך ההדגמה, מומלץ לרשום על לוח את שלבי השיטה כפי שתיארנו אותם קודם, כדי שבמהלך המפגש יוכלו הילדים להיזכר בהם: 1. מעלים מלה אקראית. 2. רושמים חמש תכונות לפחות שמאפיינות את המלה. 3. בוחרים תכונה אחת ומצרפים אותה לחפץ שרוצים לשפר או לבעיה שרוצים לפתור. 4. בעזרת שילוב זה יוצרים מוצר חדש או פתרון חדש לבעיה.

פצילות 3 משפריס חפצים (פצילות בדוגות ודיון במליאה)

- א. הילדים מתבקשים להמציא סכו"ם חדש בשיטת המלה האקראית, לפי ההוראות המופיעות בכרטיס הפעילות (ראו נספח בעמ' 75).

לתשומת לב המדריך

כיותר להוציא מהסל כרטיס אחד בלבד, ואסור להחזיר אותו על-מנת להחליפו באחר.

- ב. הילדים מציגים בפני המליאה את הרעיונות למוצרים המשופרים.
- ג. המדריך מנחה דיון במליאה בעזרת השאלות האלה:
 1. מדוע עלינו להעלות מהסל את המלה באופן אקראי ולא לבחור אותה?
 2. מדוע אנו מתבקשים לקחת בכל פעם רק כרטיס אחד ולא להחליף אותו באחר?

לתשומת לב המדריך

בדיון זה ניתן לראות האם הילדים הבינו את הסיבה לאילוף שבחירת המלה תהיה אכן אקראית.

לתשומת לב המדריך

חשיבה על חשיבה

תכנון וארגון

3. במה דומה שיטת המלה האקראית לשיטת סיעור המוחות ובמה היא שונה ממנה?

כדי להעמיק בתשובות לשאלה נאפשר להתייחס לשאלות אלה:
א. מה ההבדל בין שתי השיטות מבחינת מספר הרעיונות ומבחינת אופיים?
ב. מהן המגבלות בשלב העלאת הרעיונות בכל אחת מהשיטות?
ג. האם בעת סיעור מוחות יש תפקיד גם לגורמים מקריים?
ד. כיצד אפשר לשלב בין שתי השיטות?
ה. באילו מצבים כדאי להשתמש בכל אחת מהשיטות?

4. האם עוזרת לנו המלה האקראית ואם כן, כיצד?

5. באילו דרכים נוספות נוכל להעלות מלה אקראית כדי לפתור בעיות? חישבו במה תוכלו להיעזר כאשר אתם נמצאים בבית או ברחוב, למשל, כדי להפעיל את שיטת המלה האקראית: חפצים שונים, ריחות, מצבים שונים, ומה עוד?

כדאי להביא למפגש זה מילון או ספרים וחפצים אחרים שבהם יוכלו הילדים להיעזר בהעלאת מלה אקראית.

פצילות 4 פיקאסו היה אוהב את זה (פצילות אישית)

א. הילדים מקבלים דפים עם התחלות ציורים כמו אלה שקיבלו בתחילת המפגש.
ב. כל ילד צריך להשלים שוב את הציורים, והפעם בעזרת מלה אקראית. יש לנסות לפחות שלוש מהדרכים שהוצעו עד כה לקבלת המלה האקראית.

פצילות 5 לצאת מהבוץ בעזרת מלה אקראית (פצילות בזוגות)

כל זוג ילדים מקבל כרטיס שעליו רשומה בעיה (כרטיסי בעיות ראו בנספח בעמ' 75-76). הילדים מתבקשים להציע פתרונות לבעיה תוך שימוש בשיטת המלה האקראית. דוגמא לפתרון בעיה בשיטת מלה אקראית ראו בנספח בעמ' 73.

פצילות 6 פנטומימה במלים (פצילות במליאה)

- א. כל ילד בתורו מוציא מהסל מלה אקראית.
- ב. הילד מציג לפני המליאה את המלה בפנטומימה, ושאר הילדים צריכים לנחש מהי.
- ג. אפשר לקשר בין פעילות זו לנושאי המפגשים הקודמים על ידי בחירה באחת מהפעילויות האלה:
 1. הילדים רושמים רגשות שהמלה האקראית מעוררת בהם (רגשות).
 2. הילדים מעלים נקודות חיוביות, שליליות ומענינות לגבי החפץ (חש"מ).
 3. אחד הילדים מציג את המלה בדרך נוספת (אי-הינעלות על פתרון).

קישור בין נושאים

פצילות 7 מלה אקראית - לטוב ולרע (דיון מסכם במליאה)

עורכים עם הילדים טבלה ובה מסכמים את יתרונותיה ואת חסרונותיה של שיטת המלה האקראית.

לתשומת לב המדריך

1. כשמגיעים לסיכום הפעילות במליאה נדרשים הילדים להשתמש בחשיבה מסוג שונה מזה שעסקו בו במהלך המפגש מחשיבה יצירתית הם צריכים לעבור לחשיבה ביקורתית. המעבר בין צורת חשיבה אחת לשנייה קשה, אך הוא חשוב מאוד בכל תהליך של חשיבה. חשוב שהמדריך יהיה מודע לקושי זה ויסייע לילדים.
2. הדיון ביתרונות השיטה וחסרונותיה הוא דיון מטא-קוגניטיבי.

תכנון וארגון

ומליץ להביא את סל כרטיסי המלים האקראיות גם למפגשים הבאים. במקרים רבים תהיה השיטה שימושית לפתרון בעיות, ונוכחות הסל בחדר תזכיר לילדים שהשיטה עומדת לרשותם.

אני והמפגש

כל ילד מסכם את חוויית המפגש בדף משוב אישי.

אני הילדים

ציטוטים מדפי אני והמפגש שנרשמו בעקבות מפגשים בנושא מלה אקראית:

תמר:

"זה דווקא באמת שיפר את המחשבות שלי."

נעמה:

"חשבתי שלא אוכל לעשות דברים ואז הצלחתי."

טל:

"כיף לחשוב."

רינת:

"קל לי לפתור בעיות פתאום, זאת שיטה מעניינת."

דוגמאות לעבודות ילדים

התחלה של ציור, שיוכל השלים (פעילות 1):

דוגמאות לעבודות ילדים

רינת מציעה פתרונות לבעיה תוך שימוש בשיטת המלה האקראית (פעילות 5):

בעיה: צריך סיכתה כיפור קרה אק אין אק רצון אצלה.
הפתרון: השיטת המילה האקראית ורישום העיונות הסופה.

מילה מיקומית מצא.

תכונות:

- דוקר.
- גוף.
- נקודת הסדרים לא קשים בימיו.
- קטנה.
- כפי צבא אכילה - בימיו ספטי.

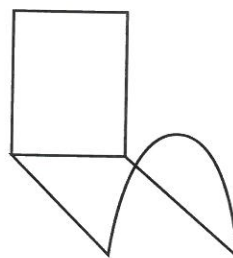
פתרונות:

- העצמה תהיה עם שיש שרף אחרון אחרת שרף יסודי.
- אחרון, ודואו קלס, ואיך הוא נלחם יצאת להתרואה.
- העצמה תהיה עם חוקר לפורסם שמנסה לנצח את היהלום הנצח העלם ועם קורבתי בפרק העלום.

- העצמה תהיה עם יצא שמשלח יותר גפי קלס ואם בסיוותו הרפואות ואיך הוא משפר את גבנו הרפואי.
- העצמה תהיה עם סגל שש מתכית יצא קלס בימיו.
- שהם חומה שהווא יכלו להיות קלס, ואם אחרון חוקר לפורסם למיפוח היהלום שמנסה הפעם תמצא את הנתונה.
- העצמה תהיה עם אמצא לפורסם שמנסה יצא לאי שיש צבא אכילה ספטי בימיו, ואם השיטת אכילה.

נסנת נעילות ו מאשינים את הקו

השלם את הציור

השלם את הציור

כרטיס פצילות

1. שלפו כרטיס מהסל. על הכרטיס רשום שם של חפץ כלשהו.
2. רשמו חמש תכונות לפחות שמאפיינות את החפץ הזה.
3. צרפו בכל פעם תכונה אחת מאלו שחשבתם עליהן לאחד מכלי האכילה שבחרתם לשפר.
4. נסו לפתח מוצר חדש בהתבסס על הצירוף החדש.

נסח נציגות 5 לצאת מהגוף בעזרת חלה אקראית

כרטיס בציה 1

התבקשתם לכתוב סיפור קצר, אך אין לכם רעיון לעלילה.
השתמשו בשיטת המלה האקראית ורשמו רעיונות לסיפור.

כרטיס בציה 2

מחירי העגבניות גבוהים מאוד בעונה זו של השנה,
ואנשים רבים סובלים בשל כך.
השתמשו בשיטת המלה האקראית כדי להעלות רעיונות לפתרון הבעיה.

נסנת נצילות 5 לצאת מהבז בעזרת מלה אקראית - המשך

כרטיס בציה 3

בשכונה שלכם גר ילד חזק, ולעתים קרובות הוא מרביץ לכם או מתגרה בכם.

א ה ו י ש ם ?

השתמשו בשיטת המלה האקראית כדי להעלות רעיונות לפתרון הבעיה.

כרטיס בציה 4

החדר מבולגן תמיד, ואמא כועסת על כך.

השתמשו בשיטת המלה האקראית כדי להעלות רעיונות לפתרון הבעיה.

כרטיס בציה 5

משפחתכם עומדת לצאת לחופשה, אך לא מצאתם מישהו

שיטפל בכלב בזמן היעדרותכם.

השתמשו בשיטת המלה האקראית כדי להעלות רעיונות לפתרון הבעיה.